

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. I. Peccate specie & essentialiter distinguuntur ex rectitudinibus,
quibus privante. Accidentaliter ex circumstantiis, quæ tales sunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

SECTIO DECIMA

De Distinctione specifica Peccatorum.

EX haecenus dictis perspicue manifestum est, jure divino necessariam existere omnibus post Baptismum lapsis Confessionem peccatorum, non in genere dumtaxat, sed potius in specie ac sigillatim. Sed quia difficillima est cognitio peccatorum in specie ac sigillatim; hinc frequens Confessio non integra, saltem materialiter. Et quamvis accurata explicatio distinctionis specificae & numericae peccatorum, proprie pertineat ad Tractatum de Actibus humanis, aut de Virtutibus & Vitiis in communi; equidem cedendo Multorum praxi, placuit hic eas distinctiones sub brevitate transcurrere, in quantum ipsarum notitia necessaria est ad integrè confitendum. Incipiendo igitur à distinctione specifica, Dico primo:

CONCLUSIO I.

Peccata specie & essentialiter distinguuntur ex rectitudinibus, quibus privant. Accidentaliter ex circumstantiis, quae tales sunt.

Peccatum (inquit D. Augustinus lib. 22. contra Faustum cap. 27.) est, factum vel dictum vel concupitum aliquid contra aeternam legem. Lex vero aeterna est, ratio divina vel voluntas Dei, ordinem naturalem conservari iubens, perturbari vetans.

Hanc definitionem peccati sic explicat Scotus 2. dist. 37. n. 11. ibi: Ad primum dico, quod dictum, factum, concupitum accipitur tanquam materiale; sed dictum & factum, ut materiale remotum; sed concupitum dicitur materiale proximum. Contra Legem Dei dicitur formale in peccato.

Igitur peccatum consistit formaliter in privatione seu negatione conformitatis ad legem: si enim peccatum est actus vel omisio contra legem; ergo non secundum legem: ergo habet negationem ejus, quod est esse secundum legem. Ergo per illam negationem constituitur actus vel omisio in ratione formali peccati; hac quippe negatione seclusa, nunquam habetur peccatum; illa autem posita, & quocumque alio seculo, semper ha-

betur peccatum. Ergo illa negatio est ratio formalis, sive est id, à quo actus vel omisio formaliter denominatur peccatum: non quasi intrinsece componat illum actum vel omisionem, quae denominatur peccatum (constat enim, quia privativum non potest esse de essentia alicujus entis positivi) sed quia actus ille positivus in se bonus, & fortè etiam conveniens naturae rationali, non intelligitur peccaminosus, nisi consideratus sub negatione conformitatis ad legem.

An autem illa negatio, sit pura negatio, an verò privatio, verborum potius certamini, quam rerum examini deputandum est: utrumque videtur posse dici respectu diversorum; nam respectu ipsius actus vel omisionis culpabilis, non est privatio, saltem physica, sed pura negatio, quandoquidem talis actus vel omisio non possit habere conformitatem ad illam legem, cui contrariatur: atamen respectu potentiae est vera privatio; illa enim potest & debet habere conformitatem ad legem, cui actus vel omisio contrariatur, quae utique conformitate caret, ratione hujus actus vel omisionis.

Possent hic suscipi discurrere de hac controversia, sed superledeo, quia non est praesentis loci: tantum subscribo verba clarissima Scoti, quae habet 2. dist. 37. q. 1. nu. 3. Loquendo de peccato sive contra legem divinam, sive contra legem humanam, aliquid dicitur peccatum, quia peccans potuit concordari legi superioris agentis, & discordavit. Iste igitur actus, qui est in potestate discordantis, & per hoc voluntarius, non est formaliter peccatum; quia si ille esset concors regulae superiori, non esset peccatum: ergo in illo actu praecisa ratio peccati est privatio illius concordiae.

Et ibidem n. 6. sic ait: Concedo igitur, iuxta solutionem quaestionis praemissam, quod peccatum est corruptio rectitudinis in actu secundo, non autem naturalis, nec cuiuscumque habitus: sed non intelligo de corruptione, quae est mutatio de esse ad non esse (potest enim peccatum manere post talem mutationem iustitiae ab esse in non esse) sed intelligo corruptionem formaliter, sicut privatio dicitur formaliter corruptio sui habitus: hoc enim modo peccatum est formaliter corruptio rectitudinis in actu secundo, quae opponitur illi rectitudini, ut privatio habitui; non quidem rectitudini, quae inest, quia tunc duo opposita simul inessent; nec quae prius inest illi actui, quia actus non manet, ut possit alterari ab opposito in oppositum; sed quae deberet inesse. Voluntas enim libera debitor est, ut omnem actum suum eliciat conformiter

3.
An illa negatio debet, ut vocari privatio.

Scoti

2. dist. 37. q. 1. nu. 3.

conformiter

SECTIO

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

conformiter regula superiori, scilicet secundum divinum preceptum: & ideo quando agit discorditer ab illa regula, caret iustitia actuali debita. Hac est iustitia, quae debet inesse actui, & non inesse; & haec carentia in quantum est actus voluntatis deficientis, sicut dicitur in alia solutione, est formaliter peccatum actuale. Hoc supposito:

4. Probatur Concluf. ex Scoto.

Conclusio est Scoti ibidem nu. 9. in principio: Ex hoc patet secundum; quia cum privationes distinguantur specie ex distinctione habituum specifica, & numero ex distinctione habituum numerali; peccata, quae sunt privationes quaedam, scilicet rectitudinum, quae deberent inesse actibus, distinguuntur formaliter ex distinctione talium rectitudinum: ut quando debent haberi diverse rectitudines specie, sunt carentiae diverse specie: & ita non per conversiones ad obiecta, quae non sunt mala nisi materialiter, distinguuntur ipsa peccata; sed formalis ratio in eis distinguitur in comparatione ad rectitudinem aliam & aliam specie, quae debet inesse.

Idem docet Quodlib. 18. n. 17. ibi: Malitia eo modo differunt, quo bonitates, quae deberent inesse, si specie, si numero, numero. Privationes enim distinguuntur, sicut habitus nati essent distinguuntur; puta stultitia & cecitas suo modo differunt specie privativa, sicut auditus & visus specie positiva; & haec cecitas & illa numero privativa, sicut hic visus & ille differunt numero positive.

Et hinc patet, quod non solum distinctio vitiorum physice loquendo, sed etiam peccatorum Theologice loquendo, & hoc specie, & numero, & etiam genere accipi potest, non tantum per distinctionem conversionis; quia illa nec per se constituit, nec etiam distinguit peccatum ut peccatum; sed accipitur secundum rationem propriam huius privationis, quae est formalis ratio distinguendi privative, sicut habitus (est formalis ratio distinguendi) positive. Haecenus Doct. Subt.

5. An Scotus sit sibi ipsi contrarius?

Sed numquid sibi ipsi contrarius 2. dist. 7. n. 12. ubi docet malitiam ex genere delumi ex obiecto dissona naturae rationali? Hinc triplici bonitati (inquit Scotus) opponitur triplex malitia. Prima quidem malitia ex genere, quando scilicet actus, qui tantum habet bonitatem naturae, ex quo debet consistui in genere moris, habet malitiam; quia transit super obiectum dissonans, puta si odire transit super Deum. Secunda est malitia ex aliqua circumstantia deordinatae actum, licet transeat super obiectum conveniens secundum rectam rationem actui (puta audire Missam, vel dare elemosynam ex vana gloria) Tertia est malitia in demerito.

Quid Scotus intelligat per malitiam ex genere?

Hic (inquam) Scotus non est sibi ipsi contrarius, est per malitiam ex genere intelligat, non aliquam confusam & abstractam malitiam, sed specificam; ut patet in exemplo allato, puta, si odire transit super Deum. Nam odium Dei nemo dubitat esse peccatum specificum (ut sic loquar) & habere malitiam specificam. Equidem non est sibi ipsi contra-

rius, quia dist. 37. loquitur de formali ratione peccati; similiter Quodlibet. 18. hic autem de materiali peccati, sive actu; cui inest suo modo privatio rectitudinis, qui indubie specificatur a suo obiecto, sicut in esse naturae, ita etiam in esse moris. A quo enim alio specificaretur?

Ab efficiente (inquit) juxta illud Scoti 2. dist. 40. n. 3. De secundo dico; quod bonitas actus moralis est ex aggregatione omnium convenientium actus, non absolute ex natura actus, sed quae conveniunt ei secundum rectam rationem. Quia igitur actus ratio recta dicitur determinatum obiectum convenire, & determinatum modum, & actus circumstantias; non est completa bonitas ex solo fine: sed prima ratio bonitatis eius est ex convenientia actus ad efficiens, a quo actus dicitur moralis, quia libere elicitus; & hoc est commune actui bono & malo: neque enim actus est laudabilis nec vituperabilis, nisi sit a voluntate. Ergo prima ratio malitiae sumitur ab efficiente.

Respondeo: Loquitur Scotus de moralitate actus, ut patet ex illis verbis: A quo actus dicitur moralis, quia libere elicitur &c. illamque vocat primam rationem bonitatis & malitiae; quia neque actus est laudabilis, neque vituperabilis, nisi sit a voluntate libere operante. Ergo ratio specifica bonitatis & malitiae sumitur ab efficiente, qualis Consequenter? Enimvero voluntas indifferens est ad actus bonos & malos, & solum tribuit actui libertatem. A quo ergo specificatur actus bonus & malus?

Secunda conditio (prosequitur Doctor) est ex obiecto; quod si sit conveniens, tunc est actus bonus ex genere: si disconveniens, actus malus ex genere; non quia sit genus proprie dictum; sed, quia est indifferens ad bonitates & malitas ultiores, quae sumuntur ex circumstantiis specialibus; sicut genus est indifferens ad multas differentias. Vel (ut loquitur Doctor Angelicus 1. 2. q. 18. a. 2. in corp.) genere pro specie accepto, eo modo loquendi, quo dicimus humanum genus totam humanam speciem.

Aliis verbis id ipsum explicat Doctor Subtilis 2. dist. 7. q. 1. n. 11. Prima (bonitas) competit voluntati ex hoc, quod ipsa transit super obiectum conveniens tali actui secundum dictam rectam rationem; & non solum, quia est conveniens tali actui naturaliter, ut sol visio. Et haec est prima bonitas moralis, quae ideo potest dici ex genere, quia est quasi materialis respectu omnis boni ultioris in genere moris: nam actus transiens super obiectum, est quasi formalis per quantumcumque, etiam circumstantiam moralem; & ita quasi potentiale non omnino extra genus moris (sicut fuit ipse actus in genere naturae) sed in genere moris; quia iam habet aliquid de illo genere, puta obiectum conveniens actui.

Itaque actus peccaminosus, materialiter sumptus, specificam malitiam, id est, quasi essentialem & quidditativam, sumit ab obiecto, juxta illud Osee 9. v. 10. Facti sunt occisores abominabiles.

abominabiles tali confidendum recte d rebus physica, a quo principium patet in ho libus.

Hinc quod gat peccata ad obiecta, ter, contin ly peccata, est peccatis stitudinem &c. est, privatio per obiecta.

Similiter ceter distinctio per distinctio (inquit) An non conversio potest distinctio carata sunt, in qua illa con dinguuntur peccandam ratio est formalis rati tus, id est, r tio distinguenda me quem recede apparet. Igitur est de peccato formalem rati & in moral nit.

Sed contra delumi debet per se, quod intenditur: intenta.

Respond posteriori tri illud se habet est formale peccati: ergo habet per se materiale, ex rectitudi stinatio, ne quod peccatum peccati dicit delectabile vellet tale d ille.

Et tamen catum; nam lectabilitas graviter peccatis cum

Sec. 10. De Distinctione specifica Peccator. Concl. 1. 721

abominabiles, sicut ea, qua dilexerunt. Atque sub tali consideratione distinctio specifica peccatorum recte dicitur desumi ab objecto; nam in rebus physicis ab illo desumitur distinctio specifica, à quo desumitur species, quia idem est principium specificativum & distinctivum, ut patet in homine: ergo etiam in rebus moralibus.

Hinc quando Doctor 2. dist. 37. n. 9. negat peccata specie distingui per conversiones ad objecta, quæ non sunt mala nisi materialiter, continuo significat, quid intelligat per se peccata, dicens: Sed formalis ratio in eis (id est peccatis) distinguitur in comparatione ad rectitudinem &c. Negat ergo formale peccati, id est, privationem rectitudinis distingui specie per objecta.

Similiter Quodlib. 18. non negat simpliciter distinctionem peccatorum posse accipi per distinctionem conversionis ad objecta: sed (inquit) Accipi potest non tantum per distinctionem conversionis; ergo etiam per hanc accipi potest distinctio peccatorum, sed non ut peccata sunt, id est, secundum esse suum formale; quia illa conversio nec per se constituit, nec etiam distinguit peccatum ut peccatum; sed accipitur secundum rationem propriam huius privationis, quæ est formalis ratio distinguendi privative, sicut habitus, id est, rectitudo virtutis, est formalis ratio distinguendi positive. Hæc latius pro explicanda mente Scoti, à qua ne ad latum unguem recedendum existimo, ubi nihil melius apparet. Igitur Conclusio nostra intelligenda est de peccato ut peccatum, id est, secundum formalem rationem, quæ sicut in physicis, ita & in moralibus potissimum consideranda venit.

Sed contra arguunt Thomistæ: Distinctio desumi debet ex illo, quod in peccato se habet per se, quod est actus; hic enim à peccante intenditur: privatio solum est per accidens intenta.

Respondet Felix Tentat. Complut. tomo posteriori tract. de Peccatis cap. 2. dist. 1. n. 3. Illud se habet per se in quacunque re, quod est formale illius; sed privatio est formale peccati: ergo in ratione peccati privatio se habet per se; actus vero positivus est quid materiale, & sic se habet per accidens. Ergo ex rectitudine sumenda est specificatio & distinctio, non verò ex objectis. Neque illud, quod peccans per se intendit, est specificativum peccati; nam peccans solum per se intendit delectabilitatem, non peccatum; immò vellet tale delectabile non esse peccatum. Hæc ille.

Et tamen delectabilitas non specificat peccatum; nam ex se potest esse bona (v. g. delectabilitas copulæ carnalis) aut saltem non graviter peccaminosa; & tamen copula carnalis cum non sua est peccatum mortale for-

nicationis: ergo ab illa delectabilitate non specificatur peccatum, etsi per se intendatur. Ergo licet actus sit illud, quod intendit peccans; non inde recte sequitur, quod ab actu debeat desumi distinctio peccatorum: nam certum est, eundem specie & numero actum physicum, posse habere plures malitias specie distinctas, puta furtum rei sacræ malitiam injustitiæ & sacrilegii; & plures specie actus physicos, posse habere eandem specie malitiam, v. g. furtum auri & furtum argenti malitiam injustitiæ.

Præterea argumentantur Adversarii ex D. Aug. lib. 83. qq. q. 6. dicente: Summum malum nullam modum habet; caret enim omni bono. Non est igitur, quia nulla specie continetur, totumque hoc nomen mali de speciei privatione repertum est.

Ergo peccatum in quantum peccatum, non habet speciem neque modum: ergo per privationem, quam peccatum dicit, non distinguitur specie; sed per objecta, quæ actus positivi respiciunt.

Respondet Felix supra n. 4. quod hoc solum probat, privationes per se non distinguere peccata, sed ratione rectitudinum, quarum sunt privationes. Propter quod optimè S. Thomas 1. 2. q. 72. a. 1. dicit, quod peccata magis propriè differunt secundum objecta, non quia per privationes, & istæ per rectitudines non distinguantur (nam hoc fatetur ad secundum) sed quia species magis accipiuntur ab entibus positivis, quàm à privationibus: & ita docet, quod ab objectis; quod verum est; si intelligatur quasi radicaliter & remotè (ut ipse docet ad secundum) nam ex objectis cognoscimus distinctionem & specificationem virtutum, ut ab extrinseco, in quo sensu venit intelligendus S. Thomas. Hucusque Felix.

Sed audiamus D. Thomam, qui rem clarè explicat: Ad secundum dicendum, quod peccatum non est pura privatio; sed est actus debito ordine privatus: & ideo peccata magis distinguuntur specie secundum objecta actuum, quàm secundum opposita; quamvis etiam si distinguantur secundum oppositas virtutes, in idem redeunt; virtutes enim distinguuntur specie secundum objecta. Si ita idem redeunt distinctio specifica peccatorum secundum objecta actuum, & distinctio specifica peccatorum secundum oppositas virtutes; ergo etiam in idem redeunt Doctor Angelicus, & Doctor Subtilis.

Et quidem si queritur de peccato, ut est actus aliquis humanus, indubiè specificatio & distinctio ejus magis ex objecto sumenda est, quàm ex virtute opposita, ut clarum est: sin autem de peccato, ut peccatum est, quemadmodum consideratur in ordine ad Confessionem, de qua hic tractamus; liquet professionem, primariam ejus specificationem & distinctionem desumendam fore à rectitudine virtutis oppositæ; nam peccatum ut peccatum, est

Yyy

IO.
Alia objecta
dico ex D.
Augusti

Respondet
Felix.

8. Thomæ

11.
Peccatum
ut est actus
humanus
specificatur
ab objecto
ut autem
peccatum
est, à rectitudine
virtutis oppositæ

est

mali ratione
hic autem
inest suo
indubiè spe-
esse natura,
im alio spe-

illud Scoti
quod bonitas
omnium conve-
stra actus, sed
tionem. Quia
minatam obta-
dam, & alius
as ex solo fine
de convenientia
ctur moralis,
sunt actus bono
bilis nec vitupe-
ma ratio ma-

us de morali-
is: A quo actus
&c. illamque
is & malitiam
neque vitupe-
erè operante,
malitiam lumen-
entia? Enim-
actus bonos
ni libertatem,
nus & malus?
r Doctor est
tum est actus
obtus
actus nihil
proprie dictum
es & malitias
stantis specifi-
tas differunt.
Felixius 1. 2.
specie accepto,
antum genus to-

Doctor Sub-
na (bonitas)
navit super ob-
dicitamen recta
conveniens tali
haec est prima
re genere, quia
ni ulterius in
super obiectum,
in circumstan-
ale non omnino
in genere na-
habet aliquid
ens actu.

materialiter
id est, quasi peccatum
sumit ab ob-
o. Facti sunt accipi
abomina-

est privatio rectitudinis debite: privatio autem primario specificatur & distinguitur per formam oppositam, ut patet in cœcitate & surditate, quæ primario specificantur & distinguuntur per visum & auditum.

Ultimum probatur.

Probat: quia totum esse privationis est carentia alicujus esse; ergo talis erit, quale fuerit illud esse, quo privat. Ex quo infert Scotus, actum malum formaliter, sive peccatum ut peccatum est, proxime sumere speciem à privatione, quâ formaliter constituitur; radicaliter verò ab honestate opposita. Nec repugnat hæc assertio cum illa, quæ dicit, malitiæ speciem sumi ab objecto, v. g. ideo velle mentiri esse malum formaliter, quia mentiri est malum objective: nam semper manet illud, quòd privatio proxime & immediate respiciat positivum, quo privat. Et quia illud positivum dicit ordinem ad objectum, etiam hæc privatio suo modo respicit objectum, quod est prima radix bonitatis, & privationis talis bonitatis in actu.

12. Quomodo eidem virtuti possint opponi diversa specie peccata?

Restat unica difficultas, & non modica; videlicet, si peccata specie distinguantur secundum oppositas virtutes; quomodo fieri possit, ut eidem virtuti opponantur diversa specie peccata, v. g. liberalitati avaritia & prodigalitas; justitiæ furtum, homicidium, detractio.

Responsio Felicit.

Respondet Felix supra n. 5, sufficere ad multiplicandas malitias, quòd diverso modo recedatur ab eadem virtute. Cum ergo à rectitudine liberalitatis recedat avarus per defectum, ex nimio amore divitiarum fugiens sumptus necessarios; & prodigus, ex nimio contemptu pecuniarum, non solum amplectatur sumptus necessarios, sed etiam superfluos; uterque non attingit liberalitatem, quæ in medio consistit (sicut aliæ virtutes morales) iste per excessum, ille per defectum peccat: & sic avaritia & prodigalitas sunt vitia specie distincta, quia diverso modo recedunt ab eadem virtute; sicut extremi colores, ut album & nigrum, si comparentur ad colorem medium, habent privationes specie distinctas: in nigro enim est privatio viridis, quia est carentia, non opacitatis, quâ viride accedit ad nigrum, sed illius quo viride vergit in album: & similiter in albo est privatio viridis, cum sit carentia, non ejus quo viride accedit ad album, sed illius opacitatis, qua viride vergit in nigrum. Unde quæcumque virtus, saltem moralis, specificare potest duo peccata specie diversa, ex diverso modo recedendi ab illa. Ex quo patet, quòd in eodem numero actu physico, possunt esse plures malitiæ specie diversa, v. g. in adultério: nam sunt diversæ privationes specie, una opposita temperantiæ, altera opposita justitiæ. Hactenus Felix.

13. Non vide.

Sed non videtur satisfacere: licet enim avaritia & prodigalitas, ista per defectum,

hæc per excessum recedant à medio virtutis liberalitatis; equidem furtum, homicidium, detractio per solum defectum recedunt à medio justitiæ; & tamen sunt peccata specie distincta. Per quid? Non per rectitudinem oppositam; nam virtus justitiæ particularis est species infima: non etiam per diversum modum recedendi, nam (ut liquidd constat) omnia recedunt à medio justitiæ per defectum, non tribuendo seu auferendo cuique jus suum. Per quid ergo? Numquid per objecta materialia? Certum est, diversitatem objecti materialis non semper sufficere ad specificam distinctionem peccatorum, ut manifestè patet in exemplo supra allegato, puta in furto auri & furto argenti. Quando tamen (inquit Herincx part. 2. disp. 5. n. 44.) in diversis objectis materialibus apparet diversa & dissimilis indecentia, sunt peccata specie distincta; ut patet in ablatione vitæ, honoris & bonorum fortunæ, in quibus relucet valde diversa indecentia.

Sed hoc est, quod queritur; cum enim non privent nisi eadem decentiâ, scilicet honestate justitiæ; & privent eodem modo, scilicet per recessum à medio; & distinctio objecti materialis non semper sufficiat; unde oritur illa diversa indecentia? Sive ergo distincter peccata specie per virtutes oppositas, sive per objecta, æqualis est difficultas in assignando principio distinctionis specificæ horum peccatorum. Quid ergo dicendum?

Respondeo: Per rectitudinem, quam conclusio nostra assignat pro principio specificativo peccatorum, non intelligitur rectitudo seu virtus habitualis; sed rectitudo actualis: nam peccatum secundum formalem rationem peccati, est privatio rectitudinis debite inesse actui; ergo privatio rectitudinis actualis. Jam autem furtum, detractio & homicidium unum est opponantur eidem rectitudini habituali, scilicet virtuti justitiæ particulari, quam putamus esse speciem infimam; attamen diversæ rectitudini actuali: potest namque eadem virtus inclinare in actus specie distinctos, ut patet in habitu Charitatis, qui inclinatur ad amorem Dei, & proximi propter Deum, qui sunt actus specie distincti, non tantum in esse naturæ; sed etiam (secundum Aliquos) in esse moris; id est, habent distinctas specie bonitates, propter diversam participationem seu applicationem objecti primarii & formalis: nam bonitas divina intrinsecè competit Deo, extrinsecè solum proximo.

Cur ergo similiter justitia, esò sit species infima, non possit inclinare voluntatem ad conservationem vitæ, ad conservationem famæ, & bonorum fortunæ? Quæ utique res, cum sint planè distinctæ rationis, & distincti ordinis, videntur tribuere specialem honestatem & non solum distinguere illos actus specie in esse

esse physico quid sit de Deum; quicic bonitate

Profectō rur (saltem fama vel pecc mine negaturissimum est furtum eced unum reced & aliud per specie rectit vant eadem deficiendo à modo cons alio modo homicidium per detractio tum bonis fo num inflinct

Atque ha bus vitis e non qualibe alicui virtuti virtutis, ne ejus, sed se illa virtus in dandum & prodigalitas clinat ad dan tia autem de retinendum malitia pro avaritia, qu tem diversæ ceter, vel se

Idem est clinat ad co oppositam g clinat ad ab positam inle idem specie propter idem honestas, q & potus; H trinsecè inve moderata: mera subtra ita perfectè cessaria, ne portus; alioq propter hon v. g. pœniti

Itaque ra nis ejusdem objectiva m distinguitur dem objecti Num est ipsa participatio

rium virtutum, sed eadem specie essentialiter virtus potest versari circa utriusque moderationem : alioquin tot debebunt esse virtutes distinctæ, quot sunt cibi distincti, qui magis vel minus nutriunt ; aut potus distincti, qui magis vel minus impediunt rationem.

19. Obiectio solvitur.

Nec valet, quod communiter objicitur : aliquis potest esse sobrius in cibo, & non in potu ; non valet (inquam) quia talis absolute & simpliciter non est sobrius ; veluti qui vult reddere 10. & non 100. absolute & simpliciter non est iustus.

Si autem à me quæras ; unde ergo proveniat difficultas, quæ sentitur in abstinence à potu, & non à cibo ; vel vice versâ, à cibo, & non à potu ; ab uno cibo aut potu, & non ab alio ? Respondeo ; provenire ab extrinseco, vel ex prava consuetudine, vel ex eo quodd palatum sit infectum, vel ex alia simili causa, quæ non sufficit ad diversificandum habitum ; vel honestatem virtutis specie seu essentialiter ; sed tantum accidentaliter secundum magis & minus.

20. Alia obiectio.

Si inferas : Ergo etiam fornicatio, & triplex peccatum contra naturam non distinguuntur specie ; privant quippe eadem castitate, eodem modo, scilicet per excessum in re venerea.

Responsio. Alio modo privat castitatem peccatum contra naturam, alio fornicatio.

Respondeo N. C. Ad probationem dico : Alio modo peccatum contra naturam privat castitatem, alio modo fornicatio ; licet enim utrumque opponatur per excessum, equidem unum peccatum est contra generationem prolis ; aliud autem solum contra bonam educationem : adeoque videntur privare non tantum alio modo eadem rectitudine, sed etiam diversis rectitudinibus, quæ debent inesse actibus oppositis ; fornicatio nimirum bonâ educatione, peccatum verò contra naturam bono generationis humanæ. Siquidem qui vult copulam carnalem, debet sic eam velle, ut sequatur bona educatio ; & qui vult seminationem, debet sic eam velle, ut possit sequi generatio humana. Unde non incongruè possent poni plures castitates, saltem actuales, specie distinctæ.

21. An omnia peccata contra naturam sint eiusdem speciei.

Dices : Ergo saltem peccata contra naturam omnia erunt eiusdem speciei. Respondent Aliqui concedendo totum : Quia (inquit) malitia horum peccatorum in hoc formaliter consistit, quod semen extra vas naturale effundatur ; quod autem hoc fiat manibus, vel contactu alterius corporis hominis vel bestie, non videtur importare nisi distinctionem accidentalem ; simili modo quo pollutio, quæ procuratur tactibus manuum, est eadem specie cum illa, quæ procuratur tactibus venereorum.

Hæc sententia adscribitur D. Thomæ 2. 2. q. 154. a. 11. ubi postquam docuisset vitium contra naturam esse determinatam speciem

luxuriæ, illicò subiungit : Quod quidem potest pluribus modis contingere. Vno quidem modo, si absque omni concubitu causa delectationis venere pollutio procuratur, quod pertinet ad peccatum immunditie, quam quidam molitiam vocant. Alio modo, si fiat per concubitum ad rem non eiusdem speciei, quod vocatur bestialitas. Tertio, si fiat per concubitum ad non debitum sexum, puta masculi ad masculinum, vel femine ad feminam (ut Apostolus dicit ad Rom. 1.) quod dicitur sodomiticum vitium. Quarto, si non servetur naturalis modus concubendi, aut quantum ad instrumentum non debitum, aut quantum ad alios monstruosos & bestiales concubendi modos. Ecce (inquit Caramuel Theol. Fundament. 1. editionis n. 1192.) in modis & non in specie subdividit Doctor Angelicus contranaturale peccatum. Plures Auctores pro hac opinione refert sequentibus numeris, quos vide si placet. Iple autem part. 2. Theol. Fundam. n. 111. sic ait : Quidquid de schola sit & probabilitate, hanc prædicam Conclusionem subscribo : Distinguntur species ; quam unicam doceo & propugno. Hæc ille, & ego.

Sed, dicit aliquis, quo fundamento ? Nam Caramuel nullum assignat. Respondeo ; non alio, quam communi prudentum sensu & apprehensione. Hæc siquidem Aliquorum est doctrina, peccata opposita eidem virtuti, si non physica, saltem morali specie diversificari à communi prudentum iudicio & apprehensione. Porro communiter prudentes longe aliam, & quasi essentialiter diversam deformitatem apprehendunt in peccato sodomitico, aut peccato bestialitatis, quam in peccato molitiei, propter longè alium, & quasi essentialiter diversum modum, quo illa peccata committuntur. Ex quo patet responso ad rationem Adversariorum, & auctoritatem Divi Thomæ.

Et verò Alex. VII. anno 1665. 24. Sept. damnavit & prohibuit, ad minus tanquam scandalosam, hanc Propositionem : Molitias, Sodomia, & Bestialitas sunt peccata eiusdem speciei infimæ, adeoque sufficit dicere in Confessione, se procurasse pollutionem. Maneat ergo hæc peccata esse specie morali distincta, adeoque explicanda esse in Confessione.

Idem communiter dicitur de incestu cum parentibus (itemque cum fratre, vel sorore) videlicet, eum specie morali esse distinctum ab incestu cum aliis consanguineis vel affinis ; quia prudentes longe aliam in eo apprehendunt deformitatem ; quamquam non delinunt, qui putent omnes incestus esse eiusdem speciei infimæ ; quia videlicet privant eadem honestate eodem modo, puta reverentiâ debitâ consanguineis vel affinis in actu venereorum.

Quod enim (inquit) illa reverentia inter aliquos consanguineos sit debita jure naturali vel divino ; inter alios autem jure tantum humano,

mano, parcam, cum libeat talentum eiusdem reventralis non cessariam intnes ; hæud legem humanentem h

Sanè hæc oritur ex carne & sanguine & affines est hi magis ideo distincti

Putas, si specie à summo in una re sit junctio cum qua irreverenter consequenter in uno casu si similiter, licet diatior sit coram inter amam quæ etiam confestim quamvis in Auctores pro Diana p. 1. t.

24. Probatur per Cœcili.

Itaque, utrem Conclusuraverunt, distinctione ptum confite specie ac signi clarare peccat insuper requstantiarum, non minori cant hujusmodi stinctio, qua ut habet Co tia, sive ad actuum, quod secundum esse habent in gen

Ex quo actus morali sit ex confid indifferentiæ stituitur esse tamen circum ur clarum esse

Patet II. sacre non di simplici fure tiam specie malicia sit fo injustitiæ co accidens est

mano, parùm refert ad diftinctionem fpecificam, cùm lex humana ex eodem motivo prohibeat talem actum; ex motivo (inquam) ejuſdem reverentia: quia quamquàm lex naturalis non diftet hanc reverentiam eſſe neceſſariam inter aliquos conſanguineos vel affines; hàud equidem impedit eam induci per legem humanam, tanquam congruam & convenientem bono communi.

Sanè hæc reverentia, ſeu debitum ejus, oritur ex eo, quòd aliqui communicent in carne & ſanguine. Porro omnes conſanguinei & affines communicant in carne & ſanguine, eſt hi magis immediatè, quàm illi. Num ideo diftinctio fpecifica?

Putas, ſimonia juris divini, diſtinguitur ſpecie à ſimonia juris humani? Quamvis enim in una re ſit immediatior participatio & conjunctio cum Deo, quàm in alia re; at tamen quia irreverentia utrobique eſt eadem, etiam conſequenter eadem eſt irreverentia, quamvis in uno caſu ſit major, quàm in alio. Ergo conſimiliter, licèt inter patrem & filiam immediatior ſit communicatio carnis & ſanguinis, quàm inter fratrem & ſororem aut neptem; at tamen quia reverentia utrobique eſt eadem, etiam conſequenter eſt eadem irreverentia, quamvis in uno caſu major, quàm in alio. Auctores pro hac opinione videre poteris apud Diana p. 1. tract. 7. reſol. 31.

Itaque, ut progrediamur ad ſecundam partem Concluſionis, omnes Theologi maxime curaverunt, & ſummopere ſoliciti fuerunt de diſtinctione peccatorum; eò quòd ſit præceptum conſtitendi omnia peccata mortalia in ſpecie ac ſigillatim. Et quia non ſufficit declarare peccata ſua in ſpecie & ſigillatim, ſed inſuper requiritur declaratio earum circumſtantiarum, quæ ſpeciem peccati mutant; hinc non minori ſolicitudine investigant & explicant hujusmodi circumſtantias. Interim diſtinctio, quæ ex ipsis petitur, accidentalis eſt; ut habet Concluſio, eò quòd ſint accidentia, ſivè adjuncta extra ſubſtantiam iſtorum actuum, quos circumſtant, ſi eos conſideres ſecundùm eſſe ſpecificum & primarium, quòd habent in genere moris.

Ex quo patet I. non eſſe circumſtantiam actus moralis, quòd ſit liber; itemque quòd ſit ex conſideratione bonitatis, malitiæ, aut indifferentiæ obſectivæ; per hæc enim conſtituitur eſſentialiter prima moralitas: ſunt tamen circumſtantia actus in genere naturæ; ut clarum eſt.

Patet II. per malitiam ſacrilegii fortum rei ſacræ non diſtingui eſſentialiter & ſpecificè à ſimplici furto: quamvis enim habeat malitiam ſpecie diſtinctam; equidem cùm hæc malitia ſit furto in ſua ſpecie (id eſt, in ſpecie injuſtitia: conſtituto) accidentalis (quia per accidens eſt, quòd res ſit ſacræ) ſolum diſtin-

guit illud accidentaliter; eodem modo, ſicut homo albus diſtinguitur dumtaxat accidentaliter ab homine nigro, tametiſi homo albus habeat aliquod accidens, eſſentialiter diſtinctum ab homine nigro.

Dices: Circumſtantia illa eſt obſectum; atqui ex obſectum ſumitur diſtinctio ſpecifica: ergo &c. Reſpondeo diſt. Majorem; Circumſtantia illa, v.g. quòd res ſit ſacræ, eſt obſectum ſpeciei, quam conſtituit, puta ſacrilegii, concedo: eſt obſectum ſpeciei, quam ſupponit conſtitutam, v.g. injuſtitia, nego.

Et ideo ſignanter dixi in Concluſione: Ex circumſtantiis quæ tales ſunt, id eſt, quatenus aſſiciunt aliquem actum, jam in prima ſpecie moris conſtitutum. Nam quòd circumſtantia dat primam ſpeciem in eſſe moris, tunc non manet in ratione circumſtantia: actus in eſſe motus (quamvis bene actus in eſſe phyſico) ſed tranſit in rationem obſecti; v.g. quòd res, quam accipio, ſit aliena, per accidens eſt; adeoque eſſe alienam, eſt circumſtantia illius actus in eſſe phyſico, vel etiam in eſſe moris mediæ, id eſt, nec boni nec mali, nihilominus tranſit in rationem obſecti, & dat primam eſſentialem ſpeciem in eſſe moris extremi, id eſt moris mali, puta injuſtitia. Simile cernitur in copula conjugali, exercita in loco ſacro; tametiſi enim ſpecies ſacrilegii, ſit accidens reſpectu entitatis phyſicæ; immò etiam moralis indifferentis aut bonæ; nihilominus eſt prima ſpecies in eſſe moris mali; adeoque ſub tali conſideratione non eſt circumſtantia, ſed obſectum.

Cur autem in furto rei ſacræ; potiùs ſacrilegium ſit accidens, quàm furtum; ratio eſt: quia poteſt eſſe furtum ſine ſacrilegio; non è contra ſacrilegium ſine furto; id eſt, ablatio rei ſacræ poteſt eſſe furtum, & non ſacrilegium, v.g. ſi res non eſſet ſacræ: non poteſt autem eſſe ſacrilegium, & non furtum; quia in eo conſiſtit eſſentialis ratio iſtius ſacrilegii, quòd res aliena ſacræ auferatur; ita ut ſi eſſet res propria quamvis eſſet ſacræ, ejus ablatio non eſſet ſacrilegium: ſi autem non eſſet ſacræ, dummodò foret aliena, ejus ablatio eſſet furtum. Ergo potiùs malitia ſacrilegii circumſtat malitiam furti, quàm vice verſà malitia furti malitiam ſacrilegii.

Plura hic examinanda occurrerent, niſi accurata explicatio hujus materiæ (ut ſuperiùs inſinuavi) pertinere ad Tractatum de Actibus humanis, ubi communiter à Theologis recenſentur ſeptem circumſtantia, comprehenſæ hoc verſiculo:

Quis, Quid, Vbi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando.

Quæ quoniam frequenter mutant ſpeciem vel numerum peccati, adeoque explicandæ ſunt in Confeſſione; placuit ſingulas perſtringere; obiter reſolvendo aliqua dubia practica, quæ circa illas ſolent occurrere.

Et primò quidem circa primam circumstantiam, id est, circa personam pœnitentis, solet dubitari; utrùm qui violavit votum solenne castitatis, teneatur id explicare in Confessione: an verò satisfaciatur, dicendo: *Violavi votum castitatis?* Respondeo & dico 2.

CONCLUSIO II.

Qui violavit votum solenne castitatis, satisfaciatur dicendo in Confessione: *Violavi votum Castitatis.*

28. Probatio
Concl. quia
votum id
solenne est
specie indi-
stinctum à
simplici.
Sanchez.
Diana.
Lugo.
Arriaga.
Dicasillo.

Cap. 6. qui
Clerici vel
voventes.

Cap. un. de
Voto in 6.

29. Objectio.

Solvitur.

Ita docet Sanchez lib. 7. de Matrimonio disp. 27. n. 27. & lib. 5. Sum. c. 6. n. 14. & Alii, quos citat Diana p. 1. tract. de Circumst. resol. 4. Atque hanc sententiam probabilissimam vocat Lugo disp. 16. n. 147. eamque amplectitur Arriaga disp. 32. n. 19. & Dicasillo disp. 9. n. 315. Ratio fundamentalis est: quia votum solenne castitatis est specie indistinctum à voto simplici, argumento cap. Rufus 6. Qui Clerici vel voventes. ubi Celestinus III. sic ait: *Vnde à Fraternitate tua requisiti, arbitratur, quòd cum simplex votum apud Deum non minus obliget, quàm solenne, pro eo quòd iuravi tenerè, Pœnitentiam agat, & votum quòd Deo fecit, studeat observare.* Item cap. Unico de Voto & Voti redempt. in 6. ibi: *Nos igitur attendentes, quòd voti solemnitas ex sola Constitutione Ecclesie est inventa &c.* Ita Bonifacius VIII. Biterensis Episcop. Ergo in ratione præcisa voti, id est, promissionis factæ Deo, sunt ejusdem speciei, & solùm differunt accidentaliter per efficaciam seu vim perpetuam irritandi matrimonium subsequens, quæ sicut inducta est per Ecclesiam, ita per eandem tolli posset; adedque votum solenne fieri posset simplex, sine ulla intrinseca mutatione: ergo non differunt essentialiter.

Dices: sufficit mihi, quòd differant accidentaliter: nam etiam furtum simplex, & furtum sacrilegum solùm differunt accidentaliter (ut dictum est in precedenti Conclusionè) & tamen necessariò specificanda sunt in Confessione.

Respondeo; planè ad hanc necessitatem sufficere distinctionem accidentalem, quando accidens tribuit malitiam specie distinctam actui substantiali, id est, quando specialiter prohibetur, seu opponitur speciali virtuti, prout fit in furto sacrilego: at verò in casu præsentis, efficacia irritandi matrimonium non tribuit specialem malitiam cuicumque actui opposito castitati; sed tantùm contractui matrimoniali, qui specialiter prohibitus est illis, qui validè nequeant contrahere.

Unde indubiè, qui habens votum solenne castitatis contaxisset Matrimonium, non satisfaceret dicendo: *Contraxi Matrimonium contra votum castitatis;* quia specialiter peccavit contra virtutem Religionis, conficiendo Sacramentum invalidum; & contra virtutem justitiæ, dans conjugii corpus suum, quòd dare non poterat, nec licitè nec validè; ac proinde potius corpus alienum, quàm suum. Neque de tali actu loquitur Conclusio, sed de præcisa violatione castitatis per pollutionem v. g. fornicationem, aut similes actus distinctos à contractu Matrimonii, quos exillimamus, ex illo impedimento dirimente Matrimonium, nullam specialem contrahere malitiam, saltem specie distinctam à violatione voti simplicis.

Nec contrarium probat hoc argumentum: ideo copula cum consanguinea intrà 4. gradum habet malitiam incestus, explicandam in Confessione, quia Ecclesia prohibet & irritat Matrimonium inter illos; & ablata Ecclesie prohibitione, fornicatio cum consanguinea in secundo gradu transverso, non habet malitiam incestus: ergo impedimentum irritans Matrimonium Religiosi sufficit, ut fornicatio Religiosi habeat malitiam specie diversam explicandam.

Respondeo N. C. Si intelligas malitiam specie diversam à violatione voti sive sacrilegio: nam tota malitia, quæ resultat ex illo impedimento, est contra Religionem & observantiam voti; ideo enim Ecclesia irritat matrimonium Religiosi, ut observet votum castitatis: quare explicatà violatione voti castitatis, explicata videtur tota malitia specifica.

Non ergo negamus, ex illo impedimento dirimente resultare malitiam sacrilegiam, sicut in Antecedente ex impedimento irritante Matrimonium inter consanguineos, resultat malitia incestus; sed dicimus, malitiam incestus esse specie distinctam à malitia simplicis fornicationis, cum habeat motivum specie distinctum, scilicet reverentiam debitam consanguinitatis. Quid ergo mirum si debeat distinctè explicari, cum nullatenus explicetur explicatà solà malitià fornicationis? At verò in nostro casu cum tam matrimonium, quàm fornicatio prohibeatur ob idem prorsus motivum, scilicet, ut Religiosi observet votum castitatis; dum explicatur votum castitatis, explicatur tota specifica malitia, quæ in fornicatione Religiosi reperitur.

Si insites: saltem illud impedimentum est circumstantia notabiliter aggravans, aut etiam virtualiter multiplicans numerum malitiarum; etenim Religiosus dispensatus ad Matrimonium, adhuc committeret sacrilegium fornicando. Respondeo: Estò notabiliter aggravaret (ut Sanchez supra docet) Conclusio loquitur secundùm illam sententiam, quæ negat

Sect.
negat illas
Et (ut v
video ob q
Religiosi, n
Sanchez sup
geor, person
munis sente
loquendo n
tùm ad mul
demus, mo
rum in ead
nihil facere
inctionem
His tamen
tencia est m
suprà; & Lu
tar verius, o
nisi explicet
148. quia F
obligavit De
se dicavit &
nicarius pecc
sed etiam con
nium dedit
malitia specifi
da; sic Relig
solùm suæ vo
corporis, Re
vit, peccat no
sed etiam con
dominium tra
qualem adult
do fidem dat
beret hanc cir
explicare. H
Sed non af
ptione statùs
sive per vot
cietate Jesu
fructuosus 26
alios omnes &
misi, bienni
vota prædicta
tenet, in futuri
& esse, & ub
nominari debe
merum adscrip
assumptione
venire tradit
contractu ma
forum appreh
merè interne
rosis delecta
tactibus aut
Et quod
si omnes Rel
justitia, sive
butcumque ad
nihil de ea u
scios, & quo
dimus ex ju